

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY

Poslanecká sněmovna

2020

VIII. volební období

Pozměňovací návrh

.....

k návrhu zákona o evidenci skutečných majitelů

(SNĚMOVNÍ TISK č. 886/0)

Předkladatel: Tomáš Kohoutek

Datum: 15.9.2020

1. V § 2 se na konci textu písmene n) doplňují slova „nebo stav, kdy v evidenci skutečných majitelů nejsou zapsány žádné údaje“.

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

2. V § 6 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. d) se slovo „a“ nahrazuje slovem „nebo“.

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

3. V § 6 odst. 2 úvodní části ustanovení se za slovo „ústavu“ vkládají slova „nebo obecně prospěšné společnosti“ a slovo „jeho“ se nahrazuje slovem „jejich“.

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

4. V § 6 odst. 2 písm. b) a § 37 odst. 4 písm. a) a b) se za slovo „správní“ vkládají slova „nebo dozorcí“.

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

5. V § 6 odst. 4 se za slovo „ústavu“ vkládají slova „obecně prospěšné společnosti“.

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

6. V § 7 písm. p) se za slovo „Česká“ vkládá slovo „republika“.

7. V § 14 odst. 1 písm. a) bodě 2 se za text „b)“ vkládá text „c)“.

CELEX: 32018L0843

8. V § 14 odst. 1 písm. a) bodě 3 se za slova „popřípadě dalších údajů“ vkládají slova „podle § 13 písm. a)“.

CELEX: 32018L0843

9. V § 14 odst. 1 písm. b) se za slova „rozsahu údajů“ vkládají slova „podle § 13 písm. a)“.

CELEX: 32018L0843

10. V § 14 odst. 1 písm. d) se slova „a) až c)“ nahrazují slovy „d) a e)“.

CELEX: 32018L0843

11. V § 17 odst. 1 se za slovo „žádost“ vkládají slova „po prokázání totožnosti fyzické osoby, která má k údajům o skutečném majiteli přistupovat, s využitím elektronické identifikace podle zákona upravujícího elektronickou identifikaci,“.

12. V § 17 odst. 2 písm. c) se slova „a adresu elektronické pošty“ nahrazují slovy „ adresu místa pobytu a datum a místo narození“ a slovo „bude“ se nahrazuje slovem „má“.

13. V § 17 odst. 3 se za slovo „služba“ vkládají slova „prokázání totožnosti fyzické osoby, která má k údajům o skutečném majiteli přistupovat, se neprovádí a“.

14. V § 17 odst. 4 se slova „Způsob dálkového přístupu, podrobnosti“ nahrazují slovem „Podrobnosti“.

15. V § 17 se doplňují odstavce 5 až 7, které znějí:

„(5) Ministerstvo je oprávněno při výkonu své činnosti podle odstavce 1 využít

- a) ze základního registru obyvatel tyto údaje
 1. jméno, popřípadě jména, příjmení,
 2. datum a místo narození,
 3. adresa místa pobytu,
- b) z informačního systému evidence obyvatel tyto údaje
 1. jméno, popřípadě jména, příjmení,
 2. datum a místo narození,
 3. adresa místa trvalého pobytu,
- c) z informačního systému cizinců tyto údaje
 1. jméno, popřípadě jména, příjmení,
 2. datum a místo narození,
 3. adresa místa pobytu.

(6) Údaje, které jsou vedeny jako referenční údaje v základním registru obyvatel, se využijí z informačního systému evidence obyvatel nebo informačního systému cizinců pouze, pokud jsou ve tvaru předcházejícím současný stav.

(7) Z údajů uvedených v odstavci 5 lze v konkrétním případě využít vždy jen takové údaje, které jsou v dané věci nezbytné.“

16. V § 37 se doplňuje odstavec 5, který zní:

„(5) Do evidence skutečných majitelů se jako skutečný majitel obecně prospěšné společnosti automaticky propíše fyzická osoba, která byla zapsána

- a) v rámci zápisu do rejstříku obecně prospěšných společností jako zakladatel, ředitel nebo člen správní nebo dozorčí rady, nebo
- b) jako skutečný majitel právnické osoby zapisované do veřejného rejstříku, která je zakladatelem, ředitelem nebo členem správní nebo dozorčí rady obecně prospěšné společnosti.“

CELEX: 32015L0849, 32018L0843

17. V § 38 odst. 3 se slova „obecně prospěšné společnosti“ zrušují.

18. V § 48 odst. 2 se čárka za slovy „rozhodnutí uvede“ nahrazuje slovy „den vzniku nesrovnalosti a“ a na konci odstavce se doplňuje věta „Lze-li skutečný den vzniku nesrovnalosti zjistit jen s velkými obtížemi nebo nelze-li jej zjistit vůbec, uvede soud jako den vzniku nesrovnalosti den, ve kterém nesrovnalost s přihlédnutím ke zjištěným skutečnostem existovala nejdříve.“

19. V § 49 odst. 2 písm. a) se za slovo „rozhodnuto“ vkládají slova „, den vzniku nesrovnalosti“.

20. V § 56 odst. 2 písm. a) se slova „zápisu platného údaje o jejím skutečném majiteli nebo o skutečném majiteli právního uspořádání, jehož nesrovnalost potvrdil soud podle § 48, a dnem“ nahrazují slovy „vzniku nesrovnalosti, který je uveden v rozhodnutí podle § 48, do dne“.

CELEX: 32018L0843

21. V § 64 se dosavadní text označuje jako odstavec 1 a doplňuje se odstavcem 2, který zní:

„(2) Ustanovení § 17 odst. 5 až 7 pozbývají účinnosti dnem 1. února 2022.“.

Odůvodnění:

K bodu 1

Doplňuje se vymezení pojmu nesrovnalosti, aby zahrnoval i stav, kdy v evidenci skutečných majitelů nejsou zapsány žádné údaje.

Ačkoli návrh zákona s pojmem nesrovnalosti pracuje v tom smyslu, že subsumuje i absenci jakéhokoli zápisu v evidenci, není to explicitně vyjádřeno v definici samé. S ohledem na funkci a kontext pojmu nesrovnalosti je však žádoucí, aby bylo zřejmé, že jí jsou i zcela chybějící údaje. Bude pak např. nesporné, že výzvu k odstranění nesrovnalosti podle § 43 návrhu může soud učinit i vůči evidující osobě, která dosud žádný zápis údajů neprovedla (tedy u ní nejsou vedeny žádné platné údaje).

K bodu 2

Užití spojky „a“ může vést k nesprávnému čtení ustanovení jako kumulativního výčtu. Navrhuje se proto postavit najisto, že výčet v § 6 odst. 1 až 3 návrhu není kumulativní povahy.

Pro úplnost lze doplnit, že ustanovení z povahy věci nepředstavují vyjádření možností (ve smyslu čl. 42 odst. 1 a 2 legislativních pravidel vlády). Uvozovací věty totiž nepředpokládají, že by jednotlivá písmena doplňovala hypotézu, kterou by daná ustanovení vytvářela. Naopak je stanoven výčet osob, které jsou vždy skutečným majitelem. Jednotlivá písmena tedy stanovují, v kterých situacích o někom platí, že je skutečným majitelem. Nejde o kumulaci podmínek, ale o taxativní seznam subjektů, na které se vztahuje nevyvratitelná domněnka v uvozovacích částech odstavců 1 až 3. Srov. také § 37 návrhu, ze kterého je zřetelné, že cílem je uvalení nevyvratitelné domněnky na osobu v kterékoli zmíněné funkci (kdokoli je např. obmyšleným ze svěřenského fondu, bude automaticky propsán jako skutečný majitel).

K bodům 3 až 5, 16 a 17

Body 3 a 5

Navrhuje se režim nevyvratitelné domněnky skutečného majitele rozšířit na právní formu právnické osoby obecně prospěšné společnosti.

Obecně prospěšná společnost je upravena již zrušeným zákonem č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů. Od roku 2014 již nemohou obecně prospěšné společnosti vzniknout, stále však existují a řídí se původní úpravou. V současnosti jich je evidováno 2 750.

Právní úpravou, funkcemi i vnitřní organizací lze obecně prospěšnou společnost částečně připodobnit ústavu. Obecně prospěšná společnost má především majetkový, nadační základ. Je proto třeba ji z hlediska požadavků transponované AML směrnice [čl. 3 odst. 6 písm. c)] také zařadit pod režim § 6 návrh a identifikovat u ní formální skutečné majitele.

Bod 4

Vedle statutárního orgánu (ředitel) a nejvyššího orgánu (správní rada) je obligatorním orgánem obecně prospěšné společnosti též dozorčí rada (kontrolní orgán). Ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) návrhu se proto navrhuje doplnit tak, aby i pozice člena dozorčí rady zakládala pozici

(formálního) skutečného majitele. Vychází se přitom z úvahy, že s ohledem na požadavek AML směrnice je třeba pozici člena kontrolního orgánu připodobnit pozici tzv. protektora u právního uspořádání (svěřenského fondu).

Navržené doplnění bude mít vliv i na stanovení skutečného majitele ústavu. U ústavu sice platí, že dozorčí rada není zřizována obligatorně, ale zřízena být může (§ 405 odst. 2 občanského zákoníku i s touto možností počítá). Bude-li pak u ústavu dozorčí rada zřízena, bude moci dojít i k aplikaci domněnky podle § 6 odst. 2 návrhu. Změna se logicky promítá i do úpravy automatického průpisu podle § 37 odst. 4 návrhu.

Body 16 a 17

Návazně na změny navržené v § 6 odst. 2 návrhu se chce upravit i režim automatického průpisu. S ohledem na stanovení nevyvratitelné domněnky pozice skutečného majitele u osob angažovaných v obecně prospěšné společnosti je logické stanovit v těchto situacích též propsání údajů z veřejného rejstříku (rejstříku obecně prospěšných společností) do evidence skutečných majitelů.

Navržený nový odstavec 5 vychází z § 37 odst. 4 návrhu, který stanovuje pravidla automatického průpisu v případě ústavu.

S ohledem na návrh nové samostatné úpravy automatického průpisu v případě obecně prospěšné společnosti v § 37 návrhu se navrhuje vyřadit obecně prospěšnou společnost z režimu automatického průpisu podle § 38 odst. 3 návrhu. Duplicita stanovení automatického průpisu (dle naváženého § 37 odst. 5 i podle § 38 odst. 3 návrhu) by mohla vést ke zmatečnosti úpravy.

K bodu 6

Navrhuje se napravit legislativně-technický nedostatek v podobě chybějícího slova.

K bodu 7

Navrhuje se doplněním odkazu na § 13 písm. c) návrhu rozšířit okruh veřejně dostupných údajů v evidenci skutečných majitelů. Údaj o rozsahu držené účasti [v návrhu vyjádřeno v § 13 písm. c)] musí být podle transponované AML směrnice veřejným. Úprava je pro naplnění řádné transpozice nezbytná.

K bodům 8 a 9

S cílem vyšší jasnosti a srozumitelnosti úpravy se navrhuje specifikovat, vůči kterým údajům může směřovat souhlas skutečného majitele stran jejich uveřejnění (nad rámec požadavků zákona).

Bez navrženého doplnění by nebylo evidentní, jaké údaje mohou být zapsány, souhlasí-li skutečný majitel [§ 14 odst. 1 písm. a) bod 3 návrhu, respektive § 14 odst. 1 písm. b) návrhu] a jaké mohou být zapsány, navrhla-li to evidující osoba [§ 14 odst. 1 písm. d) návrhu]. Je proto záhodno vyjasnit, ke kterým údajům se vztahuje souhlas skutečného majitele. Skutečný majitel by přitom měl logicky mít možnost toliko ovlivnit širší veřejnost svých osobních údajů, nikoli údajů o vztahu mezi ním a právnickou osobou; takové rozšíření veřejnosti je již odvislé od rozhodnutí evidující osoby podle § 14 odst. 1 písm. d) návrhu.

K bodu 10

Navrhuje se napravit legislativně-technický nedostatek v podobě chybného odkazu. Chyba byla patrně způsobena nereflexivním změn v členění § 13 návrhu při přípravě návrhu.

K bodům 11, 12, 14, 15 a 21

Legislativní vyjádření dálkového přístupu ve stávajícím § 17 návrhu vychází z úvahy, že věcně a technicky bude přistupování fungovat obdobně jako stávající režim dálkových přístupů do evidence skutečných majitelů podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů, ve znění pozdějších předpisů. Takový režim by však neodpovídal aktuálním požadavkům na elektronickou identifikaci, jak vyplývají ze zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci, a z nařízení eIDAS. Při identifikaci oprávněných fyzických osob bude nezbytné nově využívat kvalifikované systémy elektronické identifikace. Je proto třeba revidovat navržené znění tak, aby byl posun v návazné legislativě řádně reflektován.

Body 11 a 14

Navrhuje se způsob dálkového přístupu upravit přímo v zákoně, nikoli v prováděcím právním předpise. Nově bude nezbytné, aby podmínkou umožnění dálkového přístupu bylo prokázání totožnosti konkrétní fyzické osoby, která bude k údajům za žadatele přistupovat. Toto prokázání bude s ohledem na rychlost a snížení administrativy probíhat výhradně s využitím prostředků elektronické identifikace.

Sama elektronická identifikace lze se strany oprávněných osob provést bez nákladů. Bezplatně lze zřídit identifikační prostředek NIA ID (tzv. „jméno, heslo a SMS kód“), který lze následně aktivovat za pomoci datové schránky fyzické osoby nebo prostřednictvím kontaktního místa CzechPOINT. Bude nicméně na uvážení oprávněných osob, jaký identifikační prostředek pro elektronickou identifikaci pro dálkový přístup do evidence využijí. Nabízí se dále využití elektronického občanského průkazu nebo přihlášení prostřednictvím identifikačních certifikátů I. CA; do budoucna se počítá s dalšími využitelnými mechanismy (bankovní identita).

Body 12, 15 a 21

Aby mohla konkrétní osoba do evidence dálkově přistoupit, bude nejprve třeba (stejně jako za stávající úpravy) ji zmocnit ze strany subjektu (právnické osoby), který je k přistupování oprávněn podle § 16 odst. 2 návrhu. Zmocnění se fakticky provede žádostí zaslanou Ministerstvu spravedlnosti. S cílem následného umožnění přístupu bude úřad vést interní mandátní seznam oprávněných (fyzických) osob, které následně budou moci jednotlivě do evidence přistupovat (s využitím elektronické identifikace). Před zařazením osoby do tohoto seznamu Ministerstvo ověří její totožnost, pročež se navrhuje doplnit do náležitostí žádosti i údaje, které ztotožnění umožňují (jméno, adresu místa pobytu, datum a místo narození).

Za účelem ztotožňování se též chce umožnit Ministerstvu relevantní čerpat údaje ze základního registru a příslušných informačních systémů. Doplnují se proto standardní čerpací ustanovení.

Ustanovení odstavců 5 až 7 však budou mít pouze omezenou účinnost, a to s ohledem na již platnou změnu zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o základních registrech“). Podle § 5 zákona o základních registrech, ve znění

od 1. 2. 2022, bude možné údaje z informačních systémů veřejné správy následně využívat pouze na základě tzv. registrace agendy, tj. nikoli již na základě zákonného oprávnění. Uvedená úprava byla přijata v rámci zákona č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů (viz jeho část osmou, § 22, bod 13). V návaznosti na uvedené je také aktuálně v legislativním procesu návrh zákona (kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci), kterým se z jednotlivých zákonů položkové skladby bez náhrady vypouštějí (sněmovní tisk č. 756).

K bodu 13

S ohledem na potřeby zajištění řádného výkonu činnosti zpravodajských služeb (např. Bezpečnostní informační služba) je upřesněn speciální režim zřizování přístupů na základě žádosti těchto subjektů. Podle vládního návrhu nebude muset zpravodajská služba specifikovat ani základní údaje o osobách, které za ní budou do evidence přistupovat. Z logiky věci tedy nebude probíhat ani ztotožnění těchto osob, což se navrhuje v textu explicitně vyjasnit.

K bodům 18 až 20

Navrhuje se revidovat nevhodnou konstrukci ustanovení § 56 odst. 2 písm. a) návrhu a v důsledku toho též upravit § 48 odst. 2 a § 49 odst. 2 návrhu.

Stávající konstrukce § 56 odst. 2 písm. a) návrhu vychází z předpokladu, že již v okamžiku zápisu platných údajů jsou tyto údaje nesprávné. Tak tomu ale být nemusí a často ani nebude. Typicky se určité údaje stanou neaktuálními, protože evidující osoba nezapíše údaje nové. Např. údaje zapsané 1. 1. 2022 jsou správné do 1. 1. 2025, kdy nastane skutečnost, která by měla vést ke změně zápisu. Byť by evidující osoba změnu neprovedla a v této věci by bylo zahájeno řízení o nesrovnalosti (příkladmo 1. 3. 2025), již by dle návrhu nebyla za přestupek odpovědná, protože od zápisu uběhly více než 2 roky. Takový následek jde proti smyslu úpravy. Fakticky totiž ustanovení favorizuje ty evidující osoby, které nedbají na aktualizaci delší dobu zapsaných údajů. Veškeré zápisy platných údajů starších 2 let by byly nepotrestatelné, bez ohledu na to, kdy vznikla nesrovnalost. Navrhuje se proto za rozhodný den stanovit den vzniku nesrovnalosti specifikovaný soudem.

Koncepční změnu v § 56 odst. 2 písm. a) návrhu je následně třeba promítnout v § 48 odst. 2 návrhu, který stanoví, že den vzniku nesrovnalosti se uvádí v rozhodnutí soudu. Jelikož ne vždy bude zjištění dne skutečného vzniku nesrovnalosti možné či prakticky proveditelné, navrhuje se upravit podpůrné pravidlo k určení tohoto okamžiku.

Půjde-li den vzniku nesrovnalosti zjistit jen s velkými obtížemi nebo nebude-li jej možné zjistit vůbec, uvede soud jako den vzniku nesrovnalosti den, ve kterém nesrovnalost s přihlédnutím ke zjištěným skutečnostem existovala nejdříve. Soud v případě nejasností ohledně data vzniku nesrovnalosti neprovádí vlastní operativní šetření, ale vychází zásadně z dosud zjištěných a předložených skutečností. Standardně již ze skutečností nebo písemností doložených k oznámení (podle § 42 návrhu) bude možné nesrovnalost v minulosti datovat. Není-li zcela jasné, kdy přesně v minulosti nesrovnalost vznikla, jako den vzniku se bere nejzazší den v minulosti, u kterého je jisté, že již nesrovnalost existovala. V nejzazším případě, kdy bude sice jasná existence nesrovnalosti, ale nebude určitelný žádný den jejího vzniku, může být rozhodným datem den zahájení řízení o nesrovnalosti. Aby totiž mohl soud rozhodnout o

existenci nesrovnalosti, musí tato být prokázána v rámci řízení. Samo zahájení řízení tedy může v krajním případě sloužit jako časový mezník.

Dále je třeba upravit § 49 odst. 2 písm. a) návrhu. S ohledem na novou navrhovanou konstrukci § 56 odst. 2 písm. a) návrhu se chce stanovit den vzniku nesrovnalosti jako údaj zapisovaný v rámci poznámky o nesrovnalosti. Tak bude následně pro správní orgán možné jednoduše vyhodnotit, zda již případně evidující osoba není odpovědná za přestupek ve smyslu revidovaného § 56 odst. 2 písm. a) návrhu.